Humanitarni odzivni center

V luči mednarodne humanitarne pomoči

Brošura predstavlja nadgradnjo Slogine brošure
Mednarodna humanitarna pomoč iz leta 2010

Naslov:
Humanitarni odzivni center
V luči mednarodne humanitarne pomoči

Avtorica:
Janja Mikulan
Lektorica:
mag. Branka Dajčman
Uredništvo publikacije:
Sloga – Platforma NVO za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč
Grafična podoba in priprava:
Medi-a-norm d. o. o., oblikovanje Malvina Aurelia Lubec
Slikovno gradivo:
UN Photo
Tisk:
Salve d. o. o.
Naklada:
70 izvodov

Izdajatelj:
SLOGA – Platforma NVO za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč
Povšetova 37, 1000 Ljubljana, Slovenija
t: +386 1 434 44 02
f: +386 1 434 44 02
e: info@sloga-platform.org
s: www.sloga-platform.org

Ljubljana, januar 2011

Publikacijo finančno podpira Evropska komisija. Vsebina brošure ne odseva uradnega mnenja Evropske komisije.

EUROPEAN COMMISSION
Humanitarian Aid

Generalni direktorat Evropske komisije za humanitarno pomoč in civilno zaščito financira ukrepe nujne zaščite žrtev naravnih nesreč in konfliktov zunaj Evropske unije. Pomoč je kanalizirana nepristransko in ljudem, ki jo potrebujejo, ne glede na raso, etnično skupino, religijo, spol, starost, nacionalno ali politično pripadnost.

UVODNIK

V letu 2011 bo na desetine milijonov ljudi potrebovalo nujno pomoč za preživetje. Konflikti in naravne nesreče so jih odgnale iz njihovih domov ter jih odtrgale od vsakdanjega kruha in dostopa do osnovnih življenjskih potrebščin in storitev. Potrebna so sredstva, ki bodo tem ljudem omogočila najboljšo in pravočasno pomoč in k temu lahko prispeva tudi Republika Slovenija (RS), vključno z nevladnim sektorjem, ki s svojo prisotnostjo na terenu in znanjem prispeva pomemben kos k mozaiku mednarodne humanitarne pomoči.

V letu 2010 je slovenski nevladni sektor pridobil izjemno možnost za delovanje in razvoj svojih kapacitet na mednarodnem humanitarnem področju. V okviru evropskega projekta se je namreč vzpostavil Humanitarni odzivni center – HOC, katerega cilj je izboljšati koordinacijo, hitri odziv na humanitarne krize in učinkovitost mednarodnih humanitarnih akcij slovenskih NVO ter okrepiti vlogo RS v mednarodni humanitarni skupnosti. HOC bo deloval na področjih rednega in celovitega informiranja svojih članic in zainteresirane javnosti o mednarodnem humanitarnem dogajanju, na krepitvi zmogljivosti NVO, na vzpostavljanju partnerstev z vsemi relevantnimi akterji doma in po svetu ter ostalimi aktivnostmi, ki bodo prispevale k doseganju ciljev.

Cilj pričujoče brošure je torej podrobneje predstaviti samo idejo, namen, vzpostavitev in način delovanja Humanitarnega odzivnega centra. V skladu s tem je brošura razdeljena na štiri dele. Za lažje razumevanje same osnove oziroma potrebe po vzpostavitvi tovrstnega centra v mednarodni humanitarni skupnosti je v prvem delu brošure na kratko predstavljen sam *koncept mednarodne humanitarne pomoči*, s posebnim poudarkom na EU, kot največji donatorki humanitarne pomoči na svetu. V drugem delu brošure so na kratko *predstavljene glavne aktivnosti prvega, s strani slovenskih organizacij izvedenega projekta* Generalnega direktorata Evropske komisije za humanitarno pomoč in civilno zaščito (DG ECHO). Tretji in hkrati osrednji del zajema *informacije o vzpostavitvi in delovanju Humanitarnega odzivnega centra – HOC*, kot enega izmed ključnih elementov DG ECHO projekta. V četrto poglavje pa je vključen *protokol o delovanju humanitarnega odzivnega centra*, ki ureja ustanovitev, organiziranost, članstvo in način delovanja centra.

Brošura predstavlja nadgradnjo Slogine brošure *»Mednarodna humanitarna pomoč« (2010)*, kjer so predstavljeni: mednarodna humanitarna pomoč, najvidnejši mednarodni akterji, ki delujejo na tem področju, Slovenija in mednarodna humanitarna pomoč ter smernice o pripravi in prijavi humanitarnih projektov. Dela brošur o obrazložitvi koncepta mednarodne humanitarne pomoči in pomoči s strani EU se, zaradi lažjega razumevanja pomena humanitarne pomoči in razumevanja pri branju zgolj ene izmed brošur, delno prekrivata.

1 MEDNARODNA HUMANITARNA POMOČ

Leto 2010 je bilo v humanitarnem smislu, leto brez primere. Skozi leto se je zgodilo preko 250 naravnih nesreč, ki so se pričele januarja z uničujočim potresom na Haitiju. Zadnjih dvajset let, globalne humanitarne potrebe, ki so rezultat konfliktov in naravnih nesreč, neprestano naraščajo. Zaradi tovrstnih svetovnih potreb sta pri zagotavljanju humanitarne pomoči izjemno potrebna in pomembna mednarodni pristop in partnerstvo.

Humanitarna pomoč je pomoč, ki se daje v primeru humanitarnih kriz, ki nastajajo zaradi človekovega delovanja in naravnih katastrof v takih razsežnostih, da jih prizadeto področje ali država ne more sama obvladovati. Njihove posledice so vse hujše, kar gre pripisati številnim dejavnikom, kot so: spreminjajoča se narava sporov, podnebne spremembe, vse večja konkurenca pri dostopu do energije in naravnih virov, skrajna revščina, slabo upravljanje in nestabilne razmere. Glavne žrtve so civilisti, pogosto najrevnejši in najbolj nezaščiteni, ki povečini živijo v državah v razvoju.

Namen humanitarne pomoči je obvarovati življenje, preprečiti in olajšati človeško trpljenje ter ohranjati človekovo dostojanstvo, zato je tovrstna pomoč nediskriminatorna in ne sledi zunanjepolitičnim ciljem dajalk pomoči. Operacije humanitarne pomoči so torej v skladu z načeli nevtralnosti, nepristranskosti, človečnosti in neodvisnosti, pomoč pa se dodeljuje na osnovi potreb prizadetih držav in prebivalcev. Humanitarna pomoč ne obsega le blažitev posledic nesreč, temveč tudi dejavnosti, ki omogočajo učinkovit prehod k razvojnemu sodelovanju, ki je dolgotrajnejše narave.

Tisti, ki se ukvarjajo s humanitarno pomočjo, se srečujejo s hudimi ovirami. Vedno pogosteje se dogaja, da se mednarodno pravo, vključno z mednarodnim humanitarnim pravom, pravom človekovih pravic in begunskim pravom, ne upošteva ali se povsem očitno krši. »Humanitarni prostor«, ki je potreben za dostop do nezaščitenega prebivalstva ter varnost humanitarnih delavcev, ki postaja vedno bolj problematična, mora ostati osnovni predpogoj za dostavo humanitarne pomoči.

Med najpomembnejše mednarodne akterje humanitarne pomoči sodijo: Združeni narodni (ZN) in njegove agencije, predvsem pa Pisarna ZN za koordinacijo pomoči ob nesrečah – OCHA, katere mandat v prvi vrsti pokriva mobilizacijo ter učinkovito in načelno koordinacijo humanitarnih akcij, v partnerstvu z nacionalnimi in mednarodnimi akterji; Evropska unija (EU), natančneje Generalni direktorat Evropske komisije za humanitarno pomoč in civilno zaščito (DG ECHO); v specifičnih okoliščinah pa pomembno vlogo pri zagotavljanju humanitarne pomoči zagotavlja tudi vojska, vključno z zvezo NATO.

HUMANITARNA POMOČ EVROPSKE UNIJE

Evropska unija (EU) je ena izmed največjih donatoric humanitarne pomoči na svetu, saj znesek, ki je sestavljen iz prispevkov unije in dvostranskih prispevkov držav članic, predstavlja največji delež uradne mednarodne humanitarne pomoči. Poleg tega je EU zagovornica mednarodnega humanitarnega prava, njena edinstvena pomoč pa temelji na načelih človečnosti, nepristranskosti, neodvisnosti in nevtralnosti.

Humanitarna pomoč, ki jo zagotavlja EU, je v skupni pristojnosti držav članic in EU. V akcije humanitarne pomoči je vključena od konca 60. let prejšnjega stoletja, velik napredek pri umeščanju humanitarnega delovanja na dnevni red EU pa predstavlja sprejetje Lizbonske pogodbe, v kateri 214. člen v okviru petega dela pogodbe o zunanjem delovanju unije in tretjega poglavja o humanitarni pomoči, predstavlja prvo pravno podlago za humanitarno pomoč EU.

1. aprila 1992 je bil ustanovljen Generalni direktorat Evropske komisije za humanitarno pomoč in civilno zaščito (DG ECHO), ki žrtvam naravnih nesreč ali oboroženih konfliktov izven EU, zagotavlja nujno pomoč. DG ECHO ne deluje neposredno na terenu, temveč svojo pomoč zagotavlja preko financiranja več kot 200 partnerjev, ki jih predstavljajo nevladne organizacije, agencije Združenih narodov, ostale mednarodne organizacije, kot so Mednarodni odbor Rdečega križa, Mednarodna federacija društev Rdečega križa in Rdečega polmeseca in nekatere specializirane agencije iz držav članic EU. Pomembno je, da ima DG ECHO kar se da širok spekter partnerjev, ki mu omogočajo, da se sooča s stalno naraščajočim seznamom potreb in kompleksnimi situacijami v različnih delih sveta.

Od začetka delovanja je DG ECHO preko financiranja svojih partnerjev zagotovil pomoč kriznim območjem v več kot 85. državah. Donacije oddelka, ki letno znašajo okoli 700 milijonov evrov in dosežejo približno 18 milijonov ljudi, pokrivajo nujno pomoč, pomoč v hrani in pomoč beguncem ter razseljenim osebam. Zaradi naraščajočih humanitarnih potreb, ki so kombinacija različnih faktorjev (konflikti, naravne nesreče, gospodarska kriza), je DG ECHO pri zagotavljanju pomoči uvedel dve strategiji:

- **hiter odziv:** DG ECHO je zmožen zagotoviti pomoč v primeru humanitarnih kriz, kjer država sama nima potrebnih kapacitet za soočanje s situacijo;
- **pripravljenost na nesreče:** DG ECHO cilja tudi na identifikacijo tistih geografskih območij in prebivalstva, ki so najbolj ranljive za naravne nesreče, in podarja pomen izvedbe projektov pripravljenosti na nesreče, kjer je to relevantno.

V letu 2009 je 53 % humanitarne pomoči DG ECHO namenil afriškim državam (državam Afriškega roga, Sudanu in Čadu, Centralni Afriki itd.), 27 % azijskim državam, državam Latinske Amerike, Karibov in Pacifika, 13 % državam Bližnjega Vzhoda, Mediterana, Kavkaza in Centralne Azije, ostalih 7 % pa je bilo namenjenih ostalim državam po svetu (za krepitev zmogljivosti, tehnično pomoč in podporo).

2 DG ECHO PROJEKT

»KREPITEV ZMOGLJIVOSTI NEVLADNIH ORGANIZACIJ V DG ECHO NEZADOSTNO ZASTOPANIH DRŽAVAH«

15. junija 2010 sta z izvajanjem enoletnega projekta Generalnega direktorata Evropske komisije za humanitarno pomoč in civilno zaščito (DG ECHO), začeli tudi slovenski organizaciji – Ustanova »SKUPAJ« – Regionalni center za psihosocialno dobrobit otrok (prijaviteljica projekta) in SLOGA – Platforma nevladnih organizacij za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč, v partnerstvu s slovaško nevladno organizacijo People in Peril.

Že iz naslova projekta »Krepitev zmogljivosti nevladnih humanitarnih organizacij v DG ECHO nezadostno zastopanih državah« je razvidno, da je glavni cilj projekta okrepitev zmogljivosti slovenskih in slovaških nevladnih organizacij na področju mednarodne humanitarne pomoči, kjer se organizacije še vedno soočajo s številnimi izzivi.

V sklopu projekta se bodo, z namenom krepitve kapacitet za sodelovanje v humanitarnih akcijah na terenu, vzpostavitve primerne koordinacije med humanitarnimi organizacijami in okrepitve sodelovanja med EU humanitarnimi organizacijami in organizacijami iz Jugovzhodne Evrope, **odvile številne aktivnosti:**

Seminarja

Julija 2010 in novembra 2010 sta se odvila tridnevni seminar in štiridnevni seminar »Krepitev zmogljivosti nevladnih humanitarnih organizacij«. Kombinacija predavanj in dela v skupini je zajemala usposabljanje o načinu delovanja DG ECHO, pripravi ocene nujnih potreb, velik poudarek pa je bil dan pripravi in prijavi humanitarnega projekta pri DG ECHO, z natančnim pregledom izpolnitve t.i. Single Form, ki predstavlja podroben predlog aktivnosti prijavitelja/partnerja. Na drugem seminarju pa je bila poleg omenjenih vsebin velika pozornost dana tudi vzpostavitvi humanitarne akcije na terenu in zaključku projekta. Obeh seminarjev se je udeležilo preko 30 predstavnikov slovenskih in slovaških nevladnih organizacij, kot opazovalci pa so na drugem seminarju sodelovali tudi predstavniki srbske, kosovske in makedonske nevladne organizacije.

Okrogle mize

S ciljem spodbuditve zanimanja slovenskih nevladnih organizacij in ostalih relevantnih akterjev ter širše javnosti za mednarodno humanitarno pomoč, bodo v okviru projekta izvedene tri okrogle mize. V septembru 2010 se je odvila prva okrogla miza na temo predstavitve humanitarnega odzivnega centra, v mesecu januarju se bo odvila druga o pomenu partnerstev pri nudenju humanitarne pomoči, tretja pa bo potekala v organizaciji slovaških partnerjev v Bratislavi.

Pripravništva

V okviru projekta bodo predstavniki NVO imeli možnost pripravništva v izbrani humanitarni organizaciji – DG ECHO partnerki z dolgoletnimi izkušnjami na humanitarnem področju – v eni izmed držav, kjer trenutno poteka humanitarna kriza. Pripravniki bodo imeli možnost, da na terenu aplicirajo znanje o humanitarni pomoči in pridobijo praktične izkušnje o celotnem procesu humanitarne akcije. Pridobljena znanja in izkušnje bodo imele pomemben vpliv na delovanje, krepitev in širitev aktivnosti slovenskih nevladnih organizacij na mednarodnem humanitarnem področju.

Sodelovanje s šolami

S ciljem približanja humanitarnih vrednost in mednarodne solidarnosti najmlajšim, so bile v okviru projekta izvedene številne delavnice v več osnovnih šolah po Sloveniji. V okviru interaktivnih delavnic so otroci spoznavali temeljna humanitarna načela, delovanje humanitarnih delavcev po svetu in načine, s katerimi lahko sami pomagajo v primeru humanitarne krize. Da bi spodbudili nadaljnji razmislek mladih o pomenu solidarnosti in humanitarne pomoči, so učenci osmih razredov sodelujočih šol vključeni tudi v literarni natečaj in likovni natečaj na obravnavno temo. Vsi sodelujoči učenci bodo spomladi 2011 vabljeni na zaključni dogodek.

Priročnik

Na osnovi pridobljenih znanj in izkušenj bo ob koncu projekta izdelan tudi priročnik za humanitarne akcije, ki se bo v veliki meri osredotočil na pripravo hitre ocene potreb in vzpostavitev humanitarne akcije na terenu. Priročnik bo pripravljen na podlagi priročnika Sphere – Humanitarna listina in minimalni standardi v odzivih na nesreče ter ostalih relevantnih priročnikov.

Vzpostavitev humanitarnega odzivnega centra

Zaradi številnih izzivov, s katerimi se soočajo slovenske nevladne humanitarne organizacije, je bil v okviru projekta ustanovljen Humanitarni odzivni center – HOC. Ker je vzpostavitev centra ena izmed ključnih aktivnosti projekta, so informacije o njegovi vzpostavitvi, namenu in načinu delovanja predstavljene v posebnem in hkrati osrednjem poglavju brošure.

Nacionalna konferenca

Projekt se bo zaključil s spomladansko nacionalno konferenco 2011, kjer bodo predstavljeni rezultati celotnega projekta, predvsem delovanje Humanitarnega odzivnega centra – HOC in smeri razvoja mednarodne humanitarne dejavnosti slovenskih nevladnih organizacij. Namen konference bo predstaviti idejo HOC-a in povečati senzibilnost relevantnih akterjev za hitro delovanje, predvsem na področju preventive in zaščite pred nesrečami, posebna pozornost pa bo dana tudi pomenu boljšega sodelovanja in koordinacije med akterji.

UN

3 HUMANITARNI ODZIVNI CENTER

3.1 USTANOVITEV CENTRA

Slovenske nevladne organizacije (v nadaljevanju NVO), ki se ukvarjajo s humanitarno pomočjo, se soočajo s številnimi izzivi. Njihove finančne, kadrovske in logistične kapacitete ter znanja in izkušnje so precej majhne in neprilagojene za pripravo in izvedbo mednarodnih humanitarnih akcij, hkrati pa je zelo pomanjkljivo tudi medsebojno sodelovanje in koordinacija akcij. Iz teh razlogov je bil septembra 2010, v okviru DG ECHO projekta, vzpostavljen Humanitarni odzivni center – HOC, ki deluje pod okriljem Platforme SLOGA – Platforme NVO za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč.

3.2 NAMEN DELOVANJA

Glavni cilj HOC-a je izboljšati koordinacijo, hitri odziv na humanitarne krize in učinkovitost mednarodnih humanitarnih akcij slovenskih NVO ter okrepiti vlogo RS v mednarodni humanitarni skupnosti. Zato je poglavitni namen delovanja centra predvsem njegova informacijska, povezovalna in koordinacijska dejavnost.
HOC deluje na naslednjih področjih:

- povezovanje in koordiniranje slovenskih humanitarnih organizacij za skupne mednarodne humanitarne akcije;
- omogočanje hitre reakcije na humanitarne katastrofe;
- izgradnja in krepitev kapacitet slovenskih NVO;
- prenosi znanj in dobrih praks;
- zagovorništvo, informiranje o humanitarni pomoči in širjenje ozaveščenosti o načelih in pomenu mednarodnega humanitarnega delovanja;
- sodelovanje z Ministrstvom za zunanje zadeve, Upravo RS za zaščito in reševanje in ostalimi relevantnimi akterji, ki delujejo na področju humanitarne pomoči v Sloveniji;
- povezovanje in sodelovanje s humanitarnimi organizacijami in agencijami v tujini;
- iskanje primernega partnerja v primeru humanitarnih katastrof.

3.3 NAČIN DELOVANJA CENTRA

Center upravlja Svet centra, kot najvišji organ. Za časa trajanja projekta (15. junij 2010 – 15. junij 2011) sta v svetu dva člana, in sicer predstavnik Platforme SLOGA in predstavnik Ustanove »SKUPAJ«, po končanem projektu pa bo svet razpuščen, članice pa bodo izvolile nov 5-članski svet.

Po projektu bo HOC vodil koordinator, ki bo izvoljen s strani članic centra, Platforma SLOGA pa bo še naprej nudila vso potrebno tehnično podporo za zbiranje in izvedbo predlogov, pobud, idej, stališč in rešitev v zvezi z delovanjem centra in skrbela za ozaveščanje javnosti na področju mednarodne humanitarne pomoči.

3.3.1 Članstvo v centru

V Humanitarni odzivni center se lahko vključijo vse nepridobitne organizacije, ki so ustanovljene kot društvo, zveza društev, zasebni zavod ali ustanova, vpisane v posebni register pri pristojnem organu za registracijo, aktivno delujejo na področju humanitarne pomoči in razvoja ter imajo interes in kapacitete za delovanje na mednarodnem humanitarnem področju.

Vse podrobnejše informacije o pogojih članstva ter pravicah in dolžnostih članic centra so zapisane v Protokolu delovanja centra, ki je dostopen na spletni strani HOC-a, kjer je dostopna tudi pristopna izjava za članstvo.

3.3.2 Koordinacija humanitarne akcije

Eden od glavnih ciljev centra je koordinacija NVO za mednarodne humanitarne akcije in posledično povečanje učinkovitosti humanitarnih odzivov slovenskih NVO. Za dosego teh ciljev bo HOC svoje članice redno informiral o obstoječih humanitarnih krizah po svetu, ob nastanku aktualnih humanitarnih kriz pa bo sklical sestanek članic in o tem obvestil Ministrstvo za zunanje zadeve, Upravo RS za zaščito in reševanje, in ostala relevantna ministrstva in akterje. V prvi fazi odziva na humanitarne krize se bodo preverile možnosti in obstoječe kapacitete za sodelovanje slovenskih NVO pri humanitarnih odzivih.

V primeru odločitve o pripravi in izvedbi humanitarnega odziva, se bo v skladu z določenimi postopki začel načrtovati in koordinirati odziv. V fazi načrtovanja humanitarne akcije se bodo poskušale identificirati relevantne možnosti, ki bodo prispevale k najbolj uspešni in učinkoviti izvedbi humanitarne akcije. V sodelovanju s članicami centra, ki bodo sodelovale pri odzivu, se bo napisal projektni predlog, v okviru katerega mora biti zagotovljena pomoč, ki bo, glede na okoliščine, najboljša možna izbira, primerna za predviden namen.

Center in članice morajo zagotavljati, da se bo projekt izvajal v skladu z načrtovanimi aktivnostmi in v skladu z mednarodno sprejetimi standardi in načeli. V fazi implementacije bo HOC v stalnem kontaktu z izvajalci projekta, vse zbrane informacije s terena pa bo redno posredoval svojim članicam in javnosti. Ob koncu projekta bo prišlo do njegove evalvacije, ki bo omogočila sistematično pridobivanje novih znanj in oblikovanje najboljših praks.

Potek koordinacije humanitarne akcije je podrobneje razložen tudi v zadnje poglavju Protokola o delovanju HOC-a.

3.4 AKTIVNOSTI HOC-a V OKVIRU DG ECHO PROJEKTA

3.4.1 Organizacija in izvedba posveta

V začetku septembra 2010 je Platforma SLOGA organizirala uvodni/ustanovitveni posvet za vse nevladne organizacije in ostale akterje, zainteresirane za mednarodno humanitarno pomoč in vzpostavitev HOC-a. Na posvetu, kjer je sodelovalo 20 predstavnikov NVO ter predstavnici Ministrstva za zunanje zadeve in Uprave RS za zaščito in

reševanje, je bil na kratko predstavljen DG ECHO projekt, osrednje točke posveta pa so bile: predstavitev vzpostavitve in namena HOC-a, diskusija o dosedanjih aktivnostih in razpoložljivih virih slovenskih NVO na področju mednarodne humanitarne pomoči ter debata o pričakovanjih NVO glede centra. Na posvetu so vse NVO izrazile interes za članstvo v HOC-u, podporo in pripravljenost za nadaljnje sodelovanje pa sta izrazili tudi predstavnici državnih organov.

3.4.2 Sprejetje protokola delovanja

Oktobra 2010 je bil na podlagi številnih pogovorov z NVO in ostalimi relevantnimi akterji usklajen in sprejet protokol delovanja HOC-a, ki je veljaven za obdobje trajanja projekta, torej do 15. 6. 2011. Protokol ureja ustanovitev in organiziranost centra, članstvo ter delovanje centra, vključno s potekom koordinacije humanitarne akcije.

3.4.3 Vzpostavitev baze NVO

Platforma SLOGA je oblikovala in redno dopolnjuje seznam/bazo organizacij, ki so zainteresirane za področje mednarodne humanitarne pomoči in imajo primerne kapacitete. Baza vsebuje kontaktne informacije NVO, kratek opis področij njihovega delovanja in njihove izkušnje na področju mednarodne humanitarne pomoči. Baza bo dostopna na spletnih straneh Platforme SLOGA in HOC-a.

3.4.4 Spletna stran

9. septembra 2010 je bila vzpostavljena spletna stran Humanitarnega odzivnega centra – HOC, dostopna na naslovu *www.humanitarni-center.si*. Cilj spletne strani je ozaveščati različne javnosti (nevladne organizacije, strokovnjake, širšo javnost, itd.) o HOC-u in mednarodni humanitarni pomoči. S tem namenom spletna stran HOC-a vsebuje informacije o vzpostavitvi, delovanju in vseh aktualnih aktivnostih centra, vključno z informacijami o izobraževanjih, usposabljanjih in ostalih dogodkih. Na strani pa so dostopne tudi informacije o humanitarnih krizah in humanitarnih politikah po svetu, koristna gradiva in povezave ter ostale relevantne informacije o dogajanju na mednarodnem humanitarnem področju.

3.4.5 E-novice

S ciljem obveščanja javnosti o mednarodni humanitarni pomoči, bodo v okviru Humanitarnega odzivnega centra – HOC-a izhajale mesečne e-novice, ob pomembnih dogodkih in ostalih izjemno relevantnih informacijah pa tudi vmesne aktualne e-novice HOC. E-novice vsebujejo informacije o aktualnem humanitarnem dogajanju ter usposabljanjih in različnih razpisih (za humanitarne projekte, za prosta delovna mesta itd.) za področje mednarodne humanitarne pomoči.

Vsi, ki so zainteresirani za sooblikovanje naslednjih številk e-novic HOC, so vabljeni, da pošljejo svoje prispevke na temo mednarodne humanitarne pomoči na naslov info@humanitarni-center.si, s pripisom »za e-novice«.

4 PROTOKOL HUMANITARNEGA ODZIVNEGA CENTRA

1 SPLOŠNE DOLOČBE

1. Ta protokol ureja vzpostavitev, članstvo in delovanje Humanitarnega odzivnega centra (v nadaljevanju centra) in je veljaven od 15. 6. 2010 do najkasneje 15. 6. 2011, ko se zaključi projekt, v okviru katerega je center vzpostavljen.
2. Center je ustanovljen v okviru enoletnega projekta »Krepitev zmogljivosti nevladnih organizacij v DG ECHO nezadostno zastopanih državah« Generalnega direktorata Evropske komisije za humanitarno pomoč in civilno zaščito (DG ECHO), pri katerem kot partnerke sodelujejo Ustanova »SKUPAJ« – Regionalni center za psihosocialno dobrobit otrok (nosilka projekta), Platforma SLOGA in slovaška nevladna organizacija People in Peril. Projekt se izvaja v obdobju od 15. 6. 2010 do 15. 6. 2011.
3. Humanitarni odzivni center bo deloval v okviru zavoda SLOGA – Platforme nevladnih organizacij za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč (v nadaljevanju Platforma SLOGA).
4. Določbe tega protokola se uporabljajo v smislu doseganja osnovnih ciljev centra, Platforme SLOGA in ostalih slovenskih nevladnih organizacij na področju mednarodne humanitarne pomoči ter prispevajo k boljšemu dialogu in koordinaciji dela med članicami centra.

2 IME CENTRA

1. Ime centra: Humanitarni odzivni center
2. Angleško ime centra: Humanitarian Response Center (HRC)
3. Skrajšano ime centra: HOC

3 USTANOVITELJI IN ORGANIZIRANOST CENTRA

3.1 USTANOVITELJI

1. Center ni samostojna pravna oseba. Vzpostavljen je s strani Ustanove »SKUPAJ« in Platforme SLOGA, deluje pa pod vodstvom SLOGE.
2. V obdobju trajanja projekta bo center deloval na podlagi finančnih sredstev v 2. členu omenjenega projekta, po končanem projektu pa na račun Platforme SLOGA.
3. Sedež centra je na sedežu Platforme SLOGA.

3.2 SVET CENTRA

1. Center upravlja svet centra, kot najvišji organ. Za časa trajanja projekta sta v svetu dva člana, in sicer predstavnik Platforme SLOGA in predstavnik Ustanove »SKUPAJ«, po končanem projektu je ta svet razpuščen, članice centra pa izvolijo novega.
2. Svet centra bo po končanem projektu sestavljalo 5 članov. Eden izmed članov bo sodelavec Platforme SLOGA kot upraviteljice centra, ostali štirje pa bodo predstavniki članic centra in zainteresirane javnosti.
3. Člani sveta bodo izvoljeni za mandatno obdobje štirih let, po preteku te dobe pa so lahko ponovno izvoljeni za to funkcijo. Izmed 5 članov sveta se izvoli tudi predsednika in podpredsednika sveta na podlagi večinskega števila glasov.

3.2.1 Predstavnik platforme Sloga

1. Predstavnik platforme SLOGA (v nadaljevanju predstavnik) se izvoli z neposrednim in tajnim glasovanjem.
2. Za potek izvolitve predstavnika je odgovoren direktor platforme SLOGA.
3. Volitve za predstavnika v svetu centra se izvedejo na volilnem zboru delavcev, katerega sklic objavi direktor vsaj 15 dni vnaprej.
4. Volilni upravičenci so vsi, ki so s Platformo SLOGA v delovnem razmerju za določen ali nedoločen čas, vsi drugi pogodbeni sodelavci platforme in vsi ostali, ki za platformo opravljajo določeno delo. Ne glede na navedeno, volilni upravičenec ni direktor platforme.
5. Za predstavnika lahko kandidirajo vsi našteti v prejšnjem odstavku, ki sporočijo direktorju svojo kandidaturo od objave volilnega zbora delavcev do volilnega zbora. Kandidata lahko predlaga tudi vsak delavec, če kandidat s tem soglaša.
6. Predstavnik postane kandidat, ki prejme največje število glasov, pod pogojem, da je glasovala več kot polovica volilnih upravičencev. Če prejmeta dva ali več kandidatov enako število glasov, se glasovanje ponovi, samo med temi kandidati, pri čemer ponovno volijo vsi volilni upravičenci.
7. Odpoklic predstavnika se izvede z volitvami na pobudo ene četrtine (25 %) volilnih upravičencev. V roku, ki ne sme biti krajši od 15 dni, direktor razpiše glasovanje o odpoklicu. Odločitev o odpoklicu je sprejeta, če zanjo glasuje večina, pri čemer mora glas oddati več kot polovica volilnih upravičencev. Rok za izvolitev novega predstavnika sodelavcev platforme začne veljati z dnem ugotovitve volilnega izida.
8. Predstavnik lahko poda odstopno izjavo v pisni obliki platformi. Rok za izvolitev novega predstavnika začne teči z dnem prejema odstopne izjave prejšnjega predstavnika.

3.2.2 Predstavniki članic in zainteresirane javnosti

1. Postopek izvolitve predstavnikov članic in zainteresirane javnosti vodi direktor Platforme SLOGA.
2. Štiri predstavnike članic in zainteresirane javnosti (v nadaljevanju predstavniki) imenujejo članice centra.
3. V roku, ki ne sme biti krajši od 15 dni, vsaka članica lahko predlaga enega kandidata, nato pa vse članice centra izmed vseh predlaganih kandidatov izvolijo enega v roku, ki ne sme biti krajši od 15 dni.
4. Predstavniki sveta postanejo tisti kandidati, ki prejmejo največje število glasov. Če prejmeta dva ali več kandidatov enako število glasov, se glasovanje ponovi, samo med temi kandidati, pri čemer ponovno volijo vsi člani centra.
5. Ko se konča mandat predstavnikom ali ta preneha iz kakšnega drugega razloga, člani centra izvolijo novega predstavnika najkasneje v treh mesecih, da se omogoči nemoteno delo platforme.
6. Članice centra lahko svoje predstavnike odpokličejo. Pobudo za odpoklic lahko poda ena četrtina (25 %) članov centra, tako da o tem obvestijo svet centra. O odpoklicu glasujejo vsi člani centra, rok za oddajo glasov pa ne sme biti krajši od 15 dni. Predstavnik članic centra je odpoklican, če večina članic mreže, ki so glasovali, glasuje za odpoklic. Rok za imenovanje novega predstavnika začne teči z dnem odpoklica.
7. Predstavnik članic centra oziroma zainteresirane javnosti mora v primeru odstopa podati odstopno izjavo v pisni obliki svetu centra o čemer ta obvesti ostale člane sveta in člane centra. Rok za imenovanje novega predstavnika začne teči z dnem prejema odstopne izjave.

3.2.3 Pristojnosti sveta centra:

- upravlja center,
- sprejme protokol in spremembe protokola centra,
- sprejme druge splošne akte, če sprejem drugih aktov ni izrecno pridržan direktorju,
- na predlog direktorja platforme SLOGA (v nadaljevanju direktor) določi finančni načrt, sprejema zaključni račun centra in programe investicij,
- na predlog direktorja potrjuje letna poročila o delovanju in smernice delovanja za naprej,
- na predlog direktorja oblikuje in sprejema strateški načrt centra,
- spremlja izvajanje programov centra,
- določa temeljno poslovno politiko centra in nadzira njeno izvajanje,
- imenuje in razrešuje predsednika in podpredsednika sveta,
- odpokliče oziroma razreši zastopnika centra v nacionalnih in mednarodnih telesih, če ta ne izpolnjuje svojih nalog, kamor sodi tudi odsotnost iz sestankov teh skupin, ne glede na to, kdo je zastopnika imenoval,
- odloča o povračilu materialnih stroškov in stroškov, ki nastanejo v zvezi z delovanjem organov zavoda,
- dokončno odloči o različnih stališčih direktorja,
- odloča o drugih zahtevah in predlogih, določenih z zakonom, s protokolom ali drugimi akti centra.

3.2.4 Konstituiranje sveta centra

1. Svet centra se konstituira na svoji prvi redni seji, ki jo skliče direktor platforme SLOGA (v nadaljevanju direktor) v roku 30 dni od izvolitve vseh članov sveta centra.
2. Na konstitutivni seji svet centra z večino glasov, izmed vseh članov sveta, izvoli predsednika sveta centra in njegovega namestnika (podpredsednika).

3.2.5 Sklic seje sveta centra

1. Redne seje sveta centra sklicuje predsednik sveta vsaj 2-krat letno.
2. Vabilo s predlogom dnevnega reda in gradivom za predlagane točke dnevnega reda morajo člani sveta prejeti najmanj 8 dni pred sejo sveta. Vabilo mora vsebovati čas in mesto seje.
3. Na sejo sveta se obvezno vabi direktorja. Direktorja se lahko iz objektivnih razlogov izključi iz obravnave posamezne točke dnevnega reda seje sveta, če tako odloči svet centra.
4. Izredne seje skliče predsednik sveta:
   - na zahtevo dveh članov sveta,
   - na predlog direktorja,
   - če je potreba, da svet nujno odloči o določenih vprašanjih, ki so vezana na rok ali drug nujen pogoj.
5. Predsednik sveta mora izredno sejo sklicati v 8 dneh, od dneva, ko dobi zahtevo. Če tega ne stori, lahko sejo skliče predlagatelj.
6. V zahtevi za sklic izredne seje morajo biti navedeni razlogi za njen izreden sklic.
7. Člani sveta morajo obvestilo o sklicu izredne seje in razlog za njen izredni sklic dobiti najmanj 3 dni pred sejo. Vabilo mora vsebovati tudi mesto in čas seje.
8. Če situacija ne dopušča drugače, se gradiva lahko predložijo članom sveta na sami seji razen gradiv s finančno vsebino.

3.2.6 Seje sveta centra in način odločanja

1. Svet centra lahko odloča, če je sklepčen. Svet je sklepčen, če je pred vsakim glasovanjem prisotnih več kot polovica izvoljenih članic sveta.
2. Svet odloča v obliki sprejemanja sklepov. Sklep sveta je sprejet, če zanj glasuje večina članov sveta, razen v primerih, ko se zahteva soglasje, kar je lahko določeno v zakonu, v protokolu ali drugemu aktu centra.
3. O seji sveta se vodi zapisnik. Za izdelavo zapisnika je odgovoren predsednik sveta.

3.2.7 Financiranje sveta centra

Delo sveta platforme se financira iz sredstev centra.

3.3 ČLANSTVO

3.3.1 Včlanitev

V humanitarni odzivni center se lahko vključijo vse nevladne organizacije, ki imajo interes in kapacitete za delovanje na mednarodnem humanitarnem področju.

3.3.2 Pogoji članstva

1. Članica centra lahko postane vsaka nepridobitna organizacija, ki izpolnjuje spodaj navedene pogoje:
   - je ustanovljena kot društvo, zveza društev, zasebni zavod ali ustanova in vpisana v ustrezni register pri pristojnem organu za registracijo,
   - aktivno deluje na področju humanitarne pomoči in razvoja,
   - ima sedež v Republiki Sloveniji,
   - zaprosi za članstvo skladno s tem protokolom, tako da na mrežo naslovi prošnjo za članstvo z vsemi potrebnimi prilogami.
2. Prošnja organizacije za članstvo v centru vsebuje:
   - oznako, da gre za prošnjo za članstvo v centru,
   - dokazilo o vpisu v ustrezen register pri pristojnemu organu za registracijo (izpisek iz registra ali potrdilo o vpisu v register),
   - ustanovitveni akt organizacije,
   - izjavo, da prosilec sprejema ta protokol in bo ravnal po njem.
3. V obdobju trajanja projekta o odobritvi članstva odloča dvočlanska komisija sestavljena iz predstavnika Platforme SLOGA in predstavnika Ustanove »SKUPAJ«. Po končanem projektu je komisija razpuščena, članice pa izvolijo svet centra, ki po končanem projektu odloča o strateških odločitvah centra, vključno s članstvom.
4. Članstvo v centru preneha z izstopom ali izključitvijo članice:
   - članica iz centra izstopi, tako da na center naslovi pisno izjavo o izstopu,
   - članico se izključi iz centra, če ne upošteva protokola delovanja centra, ne spoštuje načel delovanja centra in ne izpolnjuje dolžnosti iz podpoglavja 3.2.3.

3.3.3 Pravice in dolžnosti članic centra

1. Pravice članic centra so:
   - da aktivno delujejo v okviru centra,
   - da dajejo pobude in predloge za delovanje centra,
   - da uživajo in koristijo vse ugodnosti, ki jih center nudi svojim članicam,
   - da so seznanjene z načinom delovanja centra.
2. Dolžnosti članic centra so:
   - da spoštujejo in izvršujejo ta protokol in odločitve sveta centra,
   - da predlagajo in volijo koordinatorja centra,
   - da vestno in zanesljivo izpolnjujejo zaupane naloge,
   - da z lastnim prizadevanjem in vzorom pomagajo pri uresničitvi namenom, ciljev in nalog centra,
   - da upoštevajo potek koordinacije humanitarne akcije,
   - da nemudoma sporočijo zavodu kakršnekoli spremembe, ki bi lahko vplivale na izpolnjevanje pogojev članstva v centru.

4 DELOVANJE CENTRA

1. V obdobju trajanja projekta sta za delovanje centra odgovorni Platforma SLOGA in Ustanova »SKUPAJ«, po končanem projektu za delovanja centra skrbi Platforma SLOGA.
2. Center vodi koordinator, ki ga predlagajo in imenujejo članice centra na podlagi napisanih programov in prejetega števila glasov. Koordinator ne sme biti predstavnik organizacije, ki ni članica centra. Koordinatorja centra se lahko razreši, če to zahteva članica centra in za razrešitev glasuje večina vseh članov centra.
3. SLOGA nudi centru in koordinatorju vso potrebno tehnično podporo za zbiranje in izvedbo predlogov, pobud, idej, stališč in rešitev v zvezi z delovanjem centra.
4. SLOGA skrbi za redno ažuriranje spletne strani centra.
5. Center redno obvešča svoje člane glede relevantnih dogodkov in razpisov na področju mednarodne humanitarne pomoči.

4.1 NAMEN DELOVANJA

Humanitarni odzivni center deluje z namenom informiranja, povezovanja, krepitve in koordiniranja nevladnih organizacij pri odzivih na mednarodne humanitarne krize. Namen delovanja centra je tudi zagovorništvo in povezovanje s tujimi organizacijami in agencijami, ki delujejo na področju mednarodne humanitarne pomoči.

4.2 NAČELA DELOVANJA

Center in njeni člani se zavzemajo in spoštujejo sledeča načela:

1. načela humanitarne pomoči: človečnost, nevtralnost, nepristranskost, neodvisnost:
    - načelo človečnosti pomeni, da je treba človeško trpljenje lajšati, kjer koli obstaja, posebno pozornost pa je treba nameniti najbolj ranljivim in nezaščitenim posameznikom. Prav tako je potrebno spoštovati in zaščititi dostojanstvo vseh žrtev;
    - načelo nevtralnosti pomeni, da so pri zagotavljanju humanitarne pomoči v oboroženem ali drugem sporu vse strani obravnavane enako;
    - načelo nepristranskosti pomeni, da se mora humanitarna pomoč zagotavljati le na podlagi dejanskih potreb, brez razlikovanja med prizadetimi;
    - spoštovanje neodvisnosti pomeni avtonomijo humanitarnih ciljev od političnih, gospodarskih, vojaških in drugih interesov, s čimer naj bi zagotovili, da edini namen humanitarne pomoči ostane lajšanje in preprečevanje trpljenja žrtve humanitarnih kriz;
2. vključevanje vseh relevantnih posameznikov in skupin pri procesih odločanja ter sodelovanje in dialog na vseh stopnjah sprejemanja in izvajanja odločitev;
3. preglednost delovanja vseh organizacij in dostop do informacij o njihovem delovanju s spoštovanjem pravic posameznikov;
4. podpora in vključevanje lokalnih virov in vključevanje prejemnikov v sisteme odločanja o porabi sredstev in s tem povečanje učinkovitosti porabe ter spoštovanja skupaj sprejetih odločitev;

5. socialna pravičnost kot pravična, pregledna in odgovorna poraba sredstev, uravnotežena socialna moč, ki služi potrebam človeštva ter zmanjševanju socialne neenakosti;
6. trajnostni razvoj kot zmerna poraba naravnih virov, ki spoštuje naravo ter bodoče generacije človeštva.

4.3 PODROČJA DELOVANJA

Center za mednarodno humanitarno koordinacijo NVO bo deloval na sledečih področjih:

- povezovanje in koordinacija slovenskih nevladnih humanitarnih organizacij za skupne mednarodne humanitarne akcije,
- možnost hitre reakcije na humanitarne katastrofe,
- izgradnja in okrepitev kapacitet slovenskih NVO, preko izobraževanj in usposabljanj,
- prenosi dobrih praks,
- zagovorništvo, informiranje o humanitarni pomoči in širjenje ozaveščenosti o pomenu mednarodnega humanitarnega delovanja,
- sodelovanje z Ministrstvom za zunanje zadeve, Upravo RS za zaščito in reševanje in ostalimi relevantnimi akterji, ki delujejo na področju humanitarne pomoči v Sloveniji,
- povezovanje in sodelovanje s humanitarnimi organizacijami in agencijami v tujini,
- iskanje primernega partnerja v primeru humanitarnih katastrof.

5 POTEK KOORDINACIJE HUMANITARNE AKCIJE

1. člen: INFORMIRANJE IN VODENJE

1. Humanitarni odzivni center svoje članice redno informira o obstoječih humanitarnih krizah po svetu, ob nastanku aktualnih humanitarnih kriznih razmer pa center skliče sestanek članic ter o tem obvesti tudi Ministrstvo za zunanje zadeve, Upravo RS za zaščito in reševanje, in ostala relevantna ministrstva in akterje.
2. Humanitarne krize nastajajo zaradi človekovega delovanja in naravnih katastrof, v takih razsežnostih, da jih prizadeto področje ali država ne more sama obvladovati.
3. Na posvetu s članicami centra in ostalimi relevantnimi akterji na področju mednarodnega humanitarnega delovanja, se preverijo možnosti (razpisani projekti, pripravljenost članic in ostalih akterjev za sodelovanje, kapacitete članic itd.) za sodelovanje slovenskih NVO pri odzivih na humanitarne katastrofe. V procesu identifikacije možnosti se na podlagi relevantnih virov in zanesljivih informacij naredijo tudi ocene lokalnih razmer. Dva izmed pomembnejših virov predstavljajo Skupine ZN za oceno in usklajevanje odpravljanja posledic naravnih nesreč (UNDAC), ki imajo osrednjo vlogo pri ocenjevanju razmer na terenu, če so tja napotene in ekipe DG ECHO. Če je mogoče, se informacije pridobijo z ustrezno prisotnostjo in izkušnjami na terenu.
4. Članice na terenu se zavezujejo, da bodo v primeru humanitarne krize, informacije o stanju, zmožnostih in možnostih za izvedbo oziroma sodelovanje pri izvedbi humanitarne akcije, posredovale centru. Center bo zbrane informacije posredoval zainteresirani javnosti članicam.
5. Končno odločitev o pripravi humanitarnega odziva sprejme svet centra.

2. člen: NAČRTOVANJE IN KOORDINIRANJE

1. Po identifikaciji humanitarne krize (država, sektor itd.) na katero se bo center oziroma njene članice odzvale, se v realnem času pripravi ocena nujnih potreb.
2. Center začne načrtovati in koordinirati odziv na humanitarno krizo. Center v sodelovanju s članicami določi cilje, rezultate in ukrepe humanitarne akcije, ki morajo izhajati iz ocene potreb. Pri odzivanju na humanitarne potrebe je potrebno upoštevati posebej občutljive skupine prebivalstva, kot so ženske, otroci, ostareli, bolni in invalidi.
3. V okviru načrtovanja humanitarne akcije se identificirajo vse relevantne možnosti (finančne, kadrovske, logistične itd.), ki bodo prispevale k najbolj uspešni in učinkoviti izvedbi humanitarne akcije.
4. V sodelovanju s članicami centra, ki bodo sodelovale na projektu, se napiše projektni predlog. S projektnim predlogom se morajo strinjati vse članice, ki sodelujejo na projektu in svet centra.
5. Zagotovljena pomoč v okviru projekta mora biti najboljša možna izbira in mora biti primerna za predviden namen.

3. člen: NESODELOVANJE

1. Članice, ki se odločijo za izvedbo humanitarne akcije izven centra, se zavezujejo, da bodo center obveščala o svojih dejavnostih in posredovale informacije o poteku humanitarne krize.

4. člen: IZVAJANJE, SPREMLJANJE IN EVALVACIJA

1. Center in njegove članice zagotavljajo, da se projekt izvaja v skladu z načrtovanimi aktivnostmi.
2. Humanitarna akcija mora potekati v skladu z mednarodno sprejetimi standardi in načeli. Ta so povzeta v »Kodeksu ravnanja mednarodnih gibanj Rdečega križa, Rdečega polmeseca in nevladnih organizacij pri izvajanju programov odziva na nesreče (1994)« in na splošni ravni vključena v »Listino o humanitarni pomoči«. Obče priznani minimalni standardi, ki jih je potrebno spoštovati pri odzivanju na nesreče, so na splošno in po sektorjih opredeljeni tudi v okviru projekta SPHERE. Ta načela za zagotovitev pomoči so skladna z mednarodno sprejetimi merili Odbora za razvojno pomoč pri OECD za ocenjevanje humanitarne pomoči, popolnoma pa jih podpira tudi EU.
3. V fazi implementacije humanitarne akcije je center v stalnem kontaktu z izvajalci projekta, ki center redno obveščajo o svojem delovanju in posredujejo vse ostale relevantne informacije s terena. Center zbrane informacije posreduje svojim članicam.
4. Aktivnosti v različnih sektorjih humanitarne pomoči, kot so zdravje, prehrana, voda in zdravstvo, pomoč, namenjena osnovnemu preživetju in zaščita, je potrebno prilagoditi okoliščinam in prejemnikom, da bi dosegli največji možni učinek. O vseh odstopanjih od projekta, morajo članice na terenu obveščati center.
5. Članice, ki so aktivno sodelovale pri izvedbi projekta, v sodelovanju s centrom naredijo evalvacijo izvedenega projekta. V evalvacijo mora biti vključeno poročanje o poteku humanitarne akcije, merjenje in ovrednotenje rezultatov, stroškovna analiza učinkovitosti, analiza uspešnosti, način sodelovanja z lokalnim prebivalstvom itd.
6. Center zagotovi, da bo po odzivih na humanitarne krize prišlo do sistematičnega pridobivanja in izmenjave izkušenj in znanj ter oblikovanja najboljših praks.